

Bugár-Mészáros Károly

HAUSZMANN ALAJOS ÉLETMŰVE

„MAGYAR ÖRÖKSÉG” CÍMMEL ÉKESÍTTETIK

Hauszmann Alajos műépítész mérnök és egyetemi professzor 1847-ben született Budán, és 1926-ban hunyt el a Fejér megyei velencei birtokán. A budai Műegyetemen Szkalnitzky Antal professzornál tanult, aki magánirodájában is foglalkoztatta, majd Berlinbe küldte az ottani Építészeti Akadémiára. Innen franciaországi és németországi tanulmányutakat tett. 21 éves, amikor Szkalnitzkynál, Budán egyetemi tanszéki asszisztens lett. Egy év után, egy évre 1869/1870-ben olaszországi építészeti tanulmányútra ment. Fő kutatási területe a reneszánsz és az antik építészet volt. Az 1870-es és az 1880-as évek budapesti neoreneszánsz építészeti arculatának kialakításához és az 1890-es évekbeli „monumentális római stílus” műveléséhez mint tervező, és mint tanár kellő feltöltődést szerzett.

Mestere betegsége miatt, őt már 1870-től helyettesíti az egyetemi oktatásban, majd 25 évesen, 1872 szeptemberében kinevezik a Királyi József Műegyetem, Száraz- és Díszépítészeti tanszékhez nyilvános rendes tanárrá. Innentől 40 éven át képezi a magyar építészársadalom tehetségeit. Számosan híresek lettek a tanítványok, sokakat a jövő építészettörténeti kutatása helyez majd rangba.

Hauszmann Alajosnak a historizáló neoreneszánsz építészetben nem a régi épületek másolása volt az elve, hanem a történeti építészeti elemkészlet mindig új kombinációjának tervezése. Ezt tanította, ennek köszönhető a közel **12 km²-nyi homogén historizáló Budapest egységes képe**, amelynek egyedi épületei szinte mind különböznek egymástól, részletgazdagságuk egyedi és megunhatatlan variációhalmazt képvisel. Budapest építésze elkerülte a historizáló városokban felbukkanó monotonitást.

A sors is úgy engedte, hogy **Budapest** a kiváló professzorok és tanítványaik keze nyomán **tízezrek kétkézi munkájával a historizmus építészeti stílusművelésében a világon a legnagyobb építészeti együttessel rendelkezik**, és az egyedi épületek tekintetében is kiemelkedően rangos.

Az Építészeti Múzeumok Nemzetközi Konferenciáin mindig megerősíttem, elfogadtatom a többi építészeti múzeumigazgatóval, hogy **Budapest a historizmus építészetében a világon a legjobb, a fennmaradt együttese tekintetében „Világelső”**, és ebben mindig egyetértetek.

Ebben a nemzetközi rangban Hauszmann Alajosnak, a professzornak oroszlánrésze van.

Hauszmann Alajos építész magánirodát is működtetett. Életrajzában 80 épületet sorol fel. Ezek között van jónéhány, amely már nincs meg, de nagyrészt áll. A kórházak, iskolák, egyetemek takarékos épületek voltak, mégis igen művesek.

Sikerült Hauszmann Alajosnak néhány presztízs igényű feladatot is kapnia. Ezek között említhető főműveiként az 1890-re elkészült Budapesti Törvényszék palotája, az 1894-re elkészült New York Biztosító Társaság, Erzsébet körüti palotája és világra szóló kávéház-étterme, az 1896-ra elkészült Kossuth téri Igazságügyi Palota, a Curia, az „Igazság Temploma”, összművészetében kiemelkedő műve, valamint az 1891 és 1902 között kibővülő Királyi Palota épülete, amely a nemzeti műipari iparfejlesztő és védegyeleti akciója is volt. Ez

utóbbi a politika nem kímélte, de a három előbbi főmű gyönyörűen fémjelzi a professzor és műteremtársai, tanítványai világszínvonalú tehetségét.

Végezetül Hauszmann Alajos önéletrajzának kezdő sorai illenek ide:

„Az 1860-as évek kezdetétől az 1914. évben kitört világháborúig terjedő volt **Magyarország virágzási korszaka**, melyben a tudomány és a művészet a fejlődésének oly magas fokát érte el, hogy Nemzetünk Nyugat-Európa művelt nemzeteinek sorában méltón helyet foglalhatott.”

Ennek megisméltése vár ránk, mai honfitársainkkal, a kiváló példa előttünk áll.